

Ο "ΑΤΚ" ΑΝΟΙΓΕΙ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ένα πείραμα με προοπτικές

Στις 6 Απριλίου η Θεσσαλονίκη έχει κλείσει ένα ραντεβού. Οι εκπρόσωποι των φορέων της θα συναντηθούν για την τελική συζήτηση επί των προτεραιοτήτων του στρατηγικού σχεδιασμού της πόλης και, αν όλα πάνε καλά, μέσα από τα διαφορετικά συμφέροντα, τις διαφορετικές επιδιώξεις, τις διαφορετικές δυνατότητες και προοπτικές που έχουν οι κάτοικοι αυτής της πόλης, θα βρεθεί ένας ελάχιστος κοινός παρονομαστής για το ποια Θεσσαλονίκη θέλουμε και με ποιον τρόπο θα τη φτιάξουμε.

Της Κάκης Μπαλή

Η ιδέα για τη σύνταξη ενός στρατηγικού σχεδίου βιώσιμης ανάπτυξης της Θεσσαλονίκης - ώστε να είναι ανταγωνιστική, αλλά και με οικολογική ισορροπία και κοινωνική συνοχή- δεν είναι καινούργια. "Έχει διατυπωθεί εδώ και τουλάχιστο μια δεκαετία", επισημαίνει ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Λόης Λαμπριανίδης, ο ένας από την "τρίκα" που ανέλαβε να συντάξει τη "βάση" της συζήτησης, κατ' εντολή του Οργανισμού Ρυθμιστικού, της Περιφέρειας και του υπουργού Μακεδονίας-Θράκης, Γιώργου Παοχαλίδη. Το 1995 ολοκληρώθηκε μια προσπάθεια για ένα στρατηγικό σχεδιασμό και κοινοποιήθηκε ως πρόταση σε όλους τους φορείς, ζητώντας τους να διατυπώσουν απόψεις. "Απόψεις τότε δεν επεστρεψαν και το πράγμα έμεινε εκεί, καθώς φάνηκε να μην είναι ώριμη η πόλη να δεχτεί ένα τέτοιο επίπεδο σχεδιασμού", είναι ο απολογισμός του καθηγητή.

Κατάλογος έργων;

Αυτή η νέα προσπάθεια για στρατηγικό σχεδιασμό -ένα πείραμα που δεν έχει εγγυήσεις επιτυχίας- "δεν έχει την έννοια του καταλόγου των έργων, αλλά την έννοια μιας διαδικασίας, μέσω της οποίας οι φορείς της πόλης, οι φορείς του Δημοσίου, όλοι όσοι παράγουν και καταναλώνουν στην πόλη, να δεσμευτούν σε ορισμένους άξονες και ορισμένες προτεραιότητες", παρατηρεί ο έτερος της "τρίκας", αναπληρωτής καθηγητής του ΑΠΘ, Νίκος Παπαμίχος. Επιτυχία του πονήματος θα είναι να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο, έτσι ώστε "το τι θα γίνει στην πόλη, το πού θα πάνε οι πόροι, το ποιος ωφελείται και ποιος βλάπτεται να είναι εκ των προτέρων αξιολογήσιμο και να μπορεί να συγκεντρώσει τη μέγιστη δυνατή συναίνεση".

Υποψίες περί άλλοθι

Στο ερώτημα του "ΑτΚ", το οποίο τίθεται επιτακτικά και από αρκετούς φορείς, μήπως το στρατηγικό σχέδιο βιώσιμης ανάπτυξης αποτελέσει απλώς ένα άλλοθι για να μην υλοποιηθούν ποτέ τα μεγάλα έργα, η απάντηση του καθηγητή του ΑΠΘ, Γρηγόρη Καυκαλά -με τον οποίο συμπληρώνεται η "τρίκα"- είναι σαφής: "Δεν μπορούμε να εγγυηθούμε για τα κίνητρα των άλλων".

Για το Νίκο Παπαμίχο, η σκοπιμότη-

Ωρες ευθύνης

Ο "ΑτΚ" παρουσιάζει σήμερα το γενικό πλαίσιο της συζήτησης που έγινε και γίνεται επί του στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης της Θεσσαλονίκης, με τη φιλοδοξία να ανοίξει ένας ευρύτερος διάλογος στην πόλη. Υπάρχουν πολλές διαφωνίες, πολλές ενστάσεις, αρκετή δυσπιστία -κυρίως ότι όλη η κουβέντα γίνεται για να καλύψει αδυναμίες και να λειτουργήσει ως άλλοθι για να μην γίνουν κάποια αποφασισμένα έργα. Είναι σεβαστά και ο "ΑτΚ" επιθυμεί να φιλοξενήσει αυτόν τον προβληματισμό απ' όπου κι αν έρχεται. Αλλά υπάρχει και η ευθύνη σε όλες τις πλευρές να γίνει κάτι γι' αυτήν την πόλη. Όπως με πολύ σκληρό τρόπο το διατύπωσε προ ημερών ο υπουργός Οικονομίας, Νίκος Χριστοδουλάκης, "οι ευκαιρίες έχουν μια παραξενιά, δε διαρκούν πολύ". Η Θεσσαλονίκη για πολλούς και διάφορους λόγους, με ευθύνες της δικής της ελίτ αλλά και του κεντρικού κράτους, έχει χάσει πολλές ευκαιρίες. Με το πεπερασμένο χρήμα και χρόνο που διαθέτει ή μπορεί να αποσπάσει, θα μπορούσε αυτήν τη φορά να διεκδικήσει συντεταγμένα το μέλλον της. Οι άξονες του στρατηγικού σχεδίου στις σελ. 6,19.

τα πολλών από τα λεγόμενα μεγάλα έργα είναι συζητήσιμη κι αυτός είναι κι ένας λόγος που δεν προχωρούν. "Τα πράγματα πρέπει να ξανασυζητηθούν στο σύνολό τους". Μια προσεκτική ανάγνωση των λεχθέντων από τον υπουργό Ανάπτυξης, Ακη Τσοχατζόπουλο, το περασμένο Σάββατο, σε ένα από τα φόρουμ για τη σύνταξη του στρατηγικού σχεδίου, αφήνει να εννοηθεί ότι η προοπτική κατασκευής του μετρό απομακρύνεται. Η τρίκα, που συντάσσει την εισήγηση του στρατηγικού σχεδίου, απεκδύεται την όποια ευθύνη για κακές προθέσεις: "Οποιος λέει "πάλι μας φέρνετε σχέδια, αυτά τα έχουμε πει

εκατό φορές κι αυτό είναι άλλοθι για να μην γίνουν έργα" δεν έχει καταλάβει ότι εμείς δε φέρνουμε ένα έτοιμο στρατηγικό σχέδιο, αλλά συζητάμε το πώς θα επαναδιατυπωθούν οι προτεραιότητες, όχι πια από κάποιον ειδικό, αλλά σε συνεργασία με τους εκπροσώπους της πόλης. Αν η πόλη θέλει το μετρό, θα περιλαμβάνεται στο στρατηγικό σχεδιασμό. Αλλά να ξέρετε ότι τα έργα που δεν έχουν πλήρη ωριμότητα καταντάνε ευχολόγια", τονίζει ο Γρηγόρης Καυκαλάς.

Οραματικές φιλολογίες

Ένα εύλογο ερώτημα προς την ομάδα

των επιστημόνων, αλλά και προς αυτούς που υποτίθεται ότι δεσμεύονται από το αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας -ΟΡΘ, Περιφέρεια, αυτοδιοίκηση- είναι από πού προκύπτει ότι η πόλη θέλει να συμμετέχει στο οποιοδήποτε όραμα. "Αυτό που μπορούμε να ισχυριστούμε", απαντά ο Λόης Λαμπριανίδης, "είναι ότι και οι φορείς και οι κάτοικοι και οι επιχειρήσεις της πόλης έχουν συμφέρον να γίνει ένα στρατηγικό σχέδιο". Για το Γρηγόρη Καυκαλά σημασία έχει να προκύψει μια συμμετοχική δυναμική: "Δεν τίθεται θέμα με το στρατηγικό σχέδιο να σταματήσει τίποτα από αυτά τα οποία είναι ώριμα και έχουν ήδη μπει σε μια διαδικασία υλοποίησης ή από αυτά που επιβεβαιώνεται η άποψη της πόλης ότι είναι τα έργα που θέλει", επισημαίνει. Και ο Νίκος Παπαμίχος υπενθυμίζει τα ευκόλως εννοούμενα, που εξίσου εύκολα ξεχνιούνται: "Η διατύπωση ενός οράματος συνεπάγεται και ορισμένες υποχρεώσεις. Δεν μπορείς να λες, θέλουμε τη "μητρόπολη των Βαλκανίων" και να έχεις μια ξενοφοβική πόλη. Δεν μπορείς να λες θέλουμε ανάπτυξη και να στηρίζομαι αποκλειστικά στην προστασία τους κράτους. Η υιοθέτηση ενός οράματος συνεπάγεται για την πόλη ορισμένες δεσμεύσεις και επιλογές και αυτό πρέπει να το συνειδητοποιήσουμε, αλλιώς όλα είναι δωρεάν κουβέντες".

Ελλείμμα συντονισμού

Ένα από τα δεδομένα που επιτρέπει την αισιοδοξία ότι το πείραμα του στρατηγικού σχεδιασμού έχει πιθανότητες επιτυχίας είναι η κοινή παραδοχή ενός τεράστιου ελλείμματος. Αυτό που προέκυψε από όλες τις συναντήσεις για το στρατηγικό σχέδιο, είναι η αναγκαιότητα για συντονισμό των διαφόρων οργανισμών και όλων των φορέων, επισημαίνει ο Λόης Λαμπριανίδης. "Το ζητάνε επιτακτικά, διότι δεν μπορούν οι ίδιοι να προγραμματίσουν", λέει και προσθέτει ότι στα προβλήματα της έλλειψης συντονισμού μεταξύ των φορέων και των οργανισμών της πόλης έρχεται να προστεθεί και το πρόβλημα ότι κάποιοι από αυτούς -ΔΕΗ, ΟΤΕ, τράπεζες- λειτουργούν ως μόνες μεταβίβασης αποφάσεων που πάρθηκαν από την Αθήνα. "Αυτό κάνει πολύ πιο πολύπλοκα τα πράγματα και πιο επιτακτική την ανάγκη ενός μακροπρόθεσμου σχεδιασμού, ώστε οι φορείς να μπορούν και να αποφασίζουν και να συναποφασίζουν με την Αθήνα".

Μητροπολιτική διακυβέρνηση

Για το Νίκο Παπαμίχο, ιδιαίτερα σημαντικό είναι το ότι "αρχίζει να ομολογείται ότι η σημερινή συγκρότηση του πολεοδομικού συγκροτήματος, με τον κατακερματισμό σε δεκάδες δήμους, είναι τελειώς αναποτελεσματική. Νομίζω ότι είναι ώριμα τα πράγματα να γίνει ένα βήμα προς τη μητροπολιτική διακυβέρνηση της πόλης". Να θυμίσουμε ότι την περασμένη Κυριακή στον "ΑτΚ", ο υπουργός Εσωτερικών, Κώστας Σκανδαλίδης, παρουσίασε τον προβληματισμό του για το ζήτημα της μητροπολιτικής διοίκησης για την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη και εκτι-

μάται ότι μέχρι τον Οκτώβριο -εάν δεν έχουμε συγκλονιστικές πολιτικές εξελίξεις- θα ληφθούν στο υπουργικό συμβούλιο οι σχετικές αποφάσεις. Αλλωστε, το θέμα της μητροπολιτικής διακυβέρνησης απασχολεί το σύνολο του πολιτικού φάσματος, οπότε κάθε συζήτηση σε τοπικό επίπεδο έχει νόημα και δε συναντά τον "τοιχο" των τετελεσμένων.

Αντικρουόμενα συμφέροντα

Οι εισηγητές του στρατηγικού σχεδίου δεν εθελουφλούν και απαντούν πολύ συγκρατημένα στο ερώτημα εάν μετά την τελική

συνάντηση του Απριλίου ο σχεδιασμός θα είναι κάτι παραπάνω από ένα ακόμα χαρτί στα συρτάρια των φορέων: "Υπάρχουν βέβαιες ενδείξεις ότι μπορεί να υπάρξει συναίνεση σε κάποια μίνιμουμ. Το ερώτημα είναι εάν η συναίνεση θα ξεπεράσει το ρητορικό στάδιο και θα συνεπάγεται και δεσμεύσεις. Ο καθένας από τους φορείς -κατά το μερίδιο της ευθύνης του και της αρμοδιότητάς του- εφόσον συμφωνήσει σε δράσεις που έχουν να κάνουν είτε με τον τρόπο που προχωράει το σύστημα της παραγωγικής αναδιάρθρωσης είτε με το ζήτημα της κυκλοφορίας, θα πρέπει όχι μόνο

να ζητάει, αλλά και να καταβάλλει. Το να ζητάμε είναι μόνον ένας τρόπος να μεταθέτουμε την ευθύνη. Βεβαίως, υπάρχουν υποχρεώσεις της κεντρικής κυβέρνησης και αυτές πρέπει να διεκδικηθούν ρητά. Αλλά τίποτα δε θα γίνει, εάν δεν υπάρξει και η καταβολή προσπάθειας, πόρων, ενός κόστους τέλους πάντων. Δεν μπορεί να θέλει κανείς βιώσιμη πόλη και ταυτόχρονα να αναπτύσσει το δικό του οικόπεδο ή επιχείρηση, χωρίς κανένα περιορισμό. Το στρατηγικό σχέδιο θα είναι το πλαίσιο, το πρώτο βήμα. Από κει κι έπειτα είναι ανοιχτό το παιχνίδι".